Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Stockholm, Iduns Tryckeri Aktiebolag

N:r 13 (276) Fredagen den 31 mars 1893. 6:te årg.

Prenumerationspris pr år:	Byrå:	Redaktör och utgifvare:	Utgifningstid:	Annonspris:
Idun med Modetidning och kolorerade planscher ..... kr. 9: — Idun m. Modet. utan kol. pl. » 7: 50 Idun ensam ..... » 5: —	Klara v. Kyrkogata 7, 2 tr. (Aftonbladets hus.) Prenumeration sker å alla postanstalter i riket.	FRITHIOF HELLBERG. Träffas å byrån kl. 12—1. Allm. Telef. 61 47.	hvarje helgfri fredag. Lösnummerspris 15 öre (lösn:r endast för kompletteringar)	35 öre pr nonpareillerad. För »Platssökande» o. »Lediga platser» 25 öre för hvarje påbörjadt tiotal stafv. Utländska annons. 70 öre pr nonp.-rad.

Helga och Valborg Tofte.

»De sönderjydske piger.»

Vilja fosterländska svenska kvinnor i dag med Idun för en kort stund dröja vid de danska systrarnas vemodiga vårminnen? Den, som skrifver dessa rader, medan hennes hjärta klappar allt mera högt, är själf en »sönderjydsk pige», som i Sverige funnit ett nytt hem.

Hvem känner väl ej taflan med de sönderjydske piger, af hvilken Idun här bredvid bringar en reproduktion! En flyktig beskådare har beundrat dessa två vackra kvinnor i deras enkla, kläd-samma nationaldräkt. Men den som något längre fästat blicken på de ädla, vemodsfulla dragen, har mer än beundrat de egendomligt tilltalande kvinnogestalterna — har känt sig dragen till dessa utprägladt vemodiga anleten. Liksom Polens döttrar hafva de förlorat sitt förr så friska leende.

Syftar då denna tafla på »en saga blott»? Hvar finnas dessa ungmör, och hvad vilja de? Deras historia är kort, men med inledningen till densamma kunde man fylla många af Iduns spalter.

Då olycksåret 1864 bröt den danske sönderjydens lifsmod, då Valdemar den stores mur, Dannevirke, utrymdes och Dybböl föll, då började för tyskarne en ny kamp, kampen mot det danska sinnelaget, som nu har pågått i tre decennier. Och ännu hafva de ej hunnit en tumsbredd längre fram på vägen till folkets hjärta. Finge endast folket frihet till att »tone Flag», från Kongeån till Flensborg-fjord, från Vesterhaf till Östersjö skulle himlaburen Dannebrog svaja.

Det hjälper ej att säga den rättframme bonden eller enkle borgaren, att dansken måste vika för den fiende, som hvarken österrikare eller fransmän kunnat motstå. Han tror det ej, han skakar blott på hufvudet: »*Det gick ej rättvist till.*»

Den som varit med om dessa olycksdagar, den som den 18 april såg dessa modiga och plikttrogna »danske drenge» i långa, tunna linier kasta sig emot de tyska massor, som från Dybböls backar vältade ned för att inom ett par timmar tillintetgöra dem, han glömmer det visserligen aldrig. Dessa timmar väckte det sega mod

Påsk ringes in, och lärkan svingar
Sig högt bland fria vindars gång.
Från ljusklar etervåg hon bringar
Uppståndelsen en fröjdfull sång.

Och som hon jublar där, församla
Sig tusen stämmors drilleslag:
Vak upp, fullbordadt är det gamla,
Vak upp, nyfödda värld i dag.

E. Geibel.

till lifs, som härdar ut mot tid och tvång för hvad som kallas *rätt*.

Denna tysta, dagliga kamp, denna manliga om ock stilla behjärtenhet är det, som frigjort och styrkt den danska folkanden samt pröfvat och rotfästat självständighetssinnet hos sönderjyden. Hans grundtanke utgår ifrån helgden af en numera struken fredstraktat, från att folkets rätt och vilja att åter förenas med Danmark skola bestämma gränserna och ej kanonerna. Och den tanken har gått från far till son. Den slår bro med fasta kedjor mellan gamla och unga. Med allvarligt erkännande af de unges politiska frestelser, med fördragsamhet mot deras ofta allt för ideala åskådningssätt och med trygg tillförsikt till deras trofasthet mot fosterlandet veta de gamle, att danskhetens bevarande hvilar på det uppväxande släktet. Därför spörjas ej missmod och otålighet, när kampen för den gamle ändas och han ej sett segerdagen randas. Gubben vet, att svärdet ligger i ynglingens hand, och han är viss, att mön, hans ögas fägnad, med sitt känsliga hjärta följt med i striden och vet, hvad hon är skyldig sin far, sin bror, sin man — sitt fosterland. I ett sådant hem fostrades »de sönderjydske piger».

Vi gå landsvägen fram mellan Flensborg och Slesvig. Omkr. 10 km från förra staden stå vi på Sankelmarks valplats, och ett stycke från landsvägen, midt på heden vid Oversö, ligger Aagaard, flickornas hem. Så långt ögat når endast hedar och åter hedar. Tåget glider långsamt och stilla hän genom ljungen, liksom ville det ej störa hedstämningens högtidliga tystnad.

Här lefver än i dag gamle Tofte, deras far, som med sin sega viljestyrka och sin aldrig svikande humor i många år stridit för att hålla danskheten uppe å denna något vanskliga gränstrakt.

Den unga flickan, som på taflan sitter, iklädd hög hufvudbonad, är Helga Tofte. De stora, uttrycksfulla ögonen äro nu slutna. Hon dog som ung flicka, följande brodern, en ung förhoppningsfull dansk student. Vi återgifva en af de mest gripande dikter vid hennes död.

»Aaens bölge gav dit öje farve,
Lyngens blomster laante kinden rödme,
Gyvelguldet* lyste om din tinding,
Hedens fugle lærte dig at synge,
Da du legede ved deres reder.

Snart dog öjet skinned mörkt mod bölgen,
Kinden rödmede af ædel harme,
Lokken mörkned, som om guldet falmed,
Sangen mer vemodig blev end hjejlens,**
Naar du skued ud fra lyngens tuer.
Thi du saa et syn, du aldrig glemte:
Fjendens heste drak af aaens vande,
Lyngen rödme fik fra blod af brödre,
Grumme örne kom at dræbe lærken,
Den, som för sad tryg bag gyvelbusken.

Sorgen skyggede din unge pande,
Kindens röde roser tabte farven,
Hjærtet brast, og ung du sank i graven.

Hid til landet, hvor din barndoms glæde
Tidlig störedes af sorgens skygger,
Svæver end din aand i aftensvalen;
Her, hvor jorden brödres blod har drukket
Tavs og lengselsfuld mod nord den skuer.

* Ginstens guld.
** Ljungpiparen.

Valborg i den lilla klädsamma »hue» står bredvid, spanande ut i en mörk, men dock för henne förhoppningsfull framtid. Hon är nu gift med en dansk och lefver i det land hon så innerligt älskar, sitt kära gamla Danmark, bidande den dag, då barndomshemmet därnere mellan Sankelmarks och Isteds valplatser åter står på dansk grund.

»Men för dette haab kan velsignes og krones,
Meget skal heles og meget skal sones,
Meget skal löftes af dögnlivets larm.»

Deras tanke att leta upp och ikläda sig de nu nästan försvunna nationaldräkterna från Slesvigs ost- och västkuster samt blott för en afton föreställa de »sönderjydske piger», den blef en sinnebild af *kvinnlig fosterlandskärlek*, som äras så länge ett danskt hjärta slår. Den för eget nöje tagna fotografien flög snart landet rundt i tusentals exemplar och mottogs med hänförelse i de danska hemmen. Holger Drachman har strängat sin lyra till »De sönderjydske pigers vexelsang», och »Hilsen til de sönderjydske piger» rungar i våra dagar öfver Bälten.

Men med Helgas och Valborgs bortgång är ej deras gärning slut. De hafva verksamma efterträdarinnor i många »sönderjydske piger». Och hvad är då dessas ljufvaste plikt, deras skönaste kall? Jo, att vakta fallne bröders hvilobädd, »att hedra krigarn, där han gömmes, och akta, att hans namn ej glömmes.»

Men här är ej endast fråga om en vacker gärd åt de döde, här går en djupare ström under denna sed. Denna verksamhet skall alltid påminna den unga kvinnan om, hvad en moder lidit och en fader mistat för fosterlandet, den skall bidraga till bevarandet af danskheten hos i tyska skolor bildade, sönderjydska flickor.

Gå blott en vår- eller sommarafton, helst en lördag, på en af dessa prydliga kyrkogårdar därnere i Nordslesvig, och du skall alltid träffa någon ung kvinna ur de bildade klasserna eller ur folket med blommor, kransar, kratta och vattenkanna för att pryda »graven» till söndagen.

I städerna hafva bildats små föreningar, hvari vanligen en äldre dam är den styrande och ledande. Hvarje medlem har sin bestämda graf att vårda och svara för. Gemensamt vårdas de stora »fællesgrave», där de fallne hvila i hundratal. Sedan på vissa håll de danska färgerna blefvo bannlysta från de fallnes jordhög och gendarmer bortskuro dannebrogsbanden, då man i dem ville se en politisk opinionsyttring, utvisa blommorna som oftast, att här hvilar en dansk hjälte.

I Danmark har denna rörelse ej lämnats opåaktad. Öfver 300 sönderjydska flickor mottogo en sommar för ett tiotal år sedan inbjudning till den danska hufvudstaden och dennas historiska omnejd, en inbjudning, som hörsammades med stor glädje. Gästfritt öppnades de danska hemmen, öppnades slott och koja. Det var då Tivoli en afton inom sina portar rymde 26,000 människor (dess dittills högsta siffra).

Vid Thorvaldsens graf skänktes åt hvarje ungmö ett minnesblad med konstnärens stolta staty öfver *styrkan*: «Iason med gyllene skinnet» och hans sista ofulländade verk: »Thorvaldsen stödjande sig mot *hoppet*».

Bland glada minnen bevaras nog än i dag af deltagare och deltagarinnor den originella förmiddagsbjudningen under »gamla Regensens» 100-åriga lind, i hvilkens skugga en Holberg och en Oehlenschläger diktat. Värdarne, kunskapsdigre professorer och glada studenter, bjödo på choklad i egna mycket bristfälliga koppar samt lämnade en liten dikt till hvarje dam. Vi förbigå festen vid offerstenen i Leiredal, ej långt från »kongegravenes by» vid den böljande Isefjord, studentbalen på Skodsborg, illuminationer, blomsterregn och mycket mer samt vända blicken mot hemmet.

Från denna färd, så rik på minnen, på glädje och vemodiga känslor i växling, vände ungdomsskaran åter till sina stilla danska hem hinsides gränsen för att mellan fyra väggar inför mor och far och syskon upprepa hvad de sett, hvad de hört och känt och sedan aldrig skulle glömma. Så spredos småningom fosterländsk hänförelse och längtan i tusen hem.

Lärarinnor med anställning vid läroverken, som hade tagit del i denna färd, fingo hårdt böta för sin ådagalagda patriotism. De miste inom 24 timmar sitt bröd och utvisades ur landet. Men döttrarna till *danske* fäder, som voro *tyska* medborgare, blefvo kvar. De kunde lugnt möta tyskarnes hånlöje och började åter sin stilla gärning med eldad hug. I det landet, liksom ock i Danmark, hånas ej kvinnan af egna landsmän, när hon drifver fosterlandets sak. Man vet, att hvad en ädel kvinna vill, det vill folket. Den tanken läsa vi i dragen hos »de sönderjydske piger».

Preussarne hafva rest två höga gotiska minnesmärken åt segrarne på valplatsen, de slagnes minnesvård äro de otaliga krigargrafvarne denna jord omsluter, de låga, danska grafvar, som vårdas af ömma kvinnohänder. Där är det än en sorgpil, som lutar sina grenar öfver en ung, dansk officers stoft, än ett vackert granitblock med marmorskifva, hvarpå ristats frivillige svenskars namn, än några höga granar såsom vid Lejonhufvuds graf. Än är det murgrönans stora, dunkla blad, som alldeles täcka platsen, där en nordisk broder lades ned, så att sten och namn nästan döljas af mörkgrönt sorgedok, såsom vid Munthe-Morgenstjernes graf.

Den, som eljes är hård och kall gent emot fosterländska känslor, har dock svårt att gå hård och kall från denna ort. Den döda stenen talar om en nordisk brödraande, och den »sönderjydske pige» har med folket fått ristа sitt tack däri:

»Den dyre broderpagt
Er bloddöbt vorden,
Og kjærlighedens magt
Er set i Norden.
Hav tak hver broder kjær,
Med sorg og smerte
Begrov vi Eder her
Og i vort hjærte.»

Christel.

»Varden såsom barn!»

»Barndomens poesi» är ett begrepp, som helt visst skall förefalla främmande för mången, som, hvad han än från barnkammaren erfarit af oredigt sorl och döfvande buller, dock aldrig därifrån försport något, som kunnat förete end minsta skymt af poesi. Vi kunna därför väl förstå den trumpna min, hvarmed den, som endast från det stilla, ensamma ungkarlsrummets fönster har tillfälle att taga notis om den muntra barnavärlden, betraktar dess ystra glädje och stojande lekar samt hör dess glada klingande skratt. Då han ej haft tillfälle att djupare blicka in i barnens värld, tycker han dessa vara till endast för att störa andras stillhet och ro samt förorsaka andra ett oändligt besvär. Och dock har barnavärlden icke allenast sin prosa, utan äfven sin poesi.

Hvem minnes ej den tid, då han själf omgafs af denna leende drömvärld, den tid, då sagans trollspö blott behöfde röra vid ett föremål, sak samma hvilket, och allt fick lif och rörelse. Nötknäpparen talade, dockan dansade, tennsoldaterna marscherade. Allt lefde och rörde sig för barnets lifliga inbillningsförmåga. Ja, äfven det som icke var »til lyst», utan till gagn, men som dagligen omgaf ens barndom, framställde sig för inbillningen i så skär, så liflig gestalt, att till och med den trånga barnkammaren öppnade en hel värld af lefvande bilder för den barnsliga föreställningen. Ack, det var förvisso med helt andra ögon man betraktade detta sitt barndomshem, än man vid mognare år ser sig om i det hem, där man nu har sin varelse. Hvilket skimmer af oskuld och frid strålar oss ej till mötes, när från en längesedan försvunnen tid för vårt minne dyker fram den väna bilden af en om än aldrig så enkel och torftig hydda, där dock våra lyckligaste dagar förrunnit. Ja, äfven om detta vårt hem var ringa i jämförelse med det närvarande, där man måhända mera tänker på priset och elegansen af hvarje möbel, hur var dock icke hvarje särskildt bohag i detta försvunna eden så med vår barndom sammanväxt, att det utgjorde liksom en del af vår egen lilla historia. Den gamla länstolen, den nötta bibeln, ur hvilken hvarje afton ett kapitel lästes, morfars kyrkkäpp, som så ofta fick agera som ridhäst åt de små, det gamla dalkarlsuret, vördadt i åminnelse, som tronade där i sitt långa fodral och med sitt entoniga knäppande städse var verksamt att utspinna den lefnadstråd, som snart skulle leda de jollrande och lekande små ut från deras lyckliga Eldorado; allt hviskade om dyrbara minnen, så dyrbara, att dessa i och för sig så värdelösa ting outplånligt inristats i barnahjärtats helgedom.

Men »sie sind vergangen, die schönen Tage in Aranjuez»; de hafva gått, dessa dagar, och tagit med sig så mycket af den oskuld, den renhet och glädtighet, som utgjorde vår barndoms sällhet.

Ack, huru ofta växer ej på vår skuldra vingen för att ännu en gång föra oss på upptäcktsresa efter detta vårt barndoms eden. Vi ville leta genom natt och dag för att finna det, stanna där och lefva lyckliga och sorgfria som förr. Vi ville, såsom då, ännu en gång med samma känslor tumla om i gröngräset eller genom löfverkets galler i den gamla kära björken betrakta den blåa himmelen och drömma om igen vår kära barndomsdröm.

Men hvad? Där är ej som förr. Björken står kvar, men dess löf äro icke så vackra som förr. Ängens blommor dofta ej så ljuft som förr. Jo, visserligen, allt är som förr: barnen — en nyare generation — leka och jollra därinne, lyckliga, glada, sorgfria. Men det är vi, som, lockade af lifvets hägringar, flytt bort från vår barndoms lycka.

Skola vi då ännu en gång kunna på jorden bygga oss ett hem, där glädjen och sällheten råda, så måste grunden därtill läggas, ej utom oss, men i vårt hjärta. Och sättet därför är oss anvisadt i de sköna orden: »varden såsom barn!» Följes denna maning, så skola än en gång portarne slås upp till ett barnahem, större, härligare och saligare än fordom, ett hem af frid, oskuld och glädje, ett hem, som man aldrig mer behöfver lämna.

K. A. Hagström.

Dag bryter in...

Dag bryter in, det ljusnar efterhand,
För gryningen de mörka skuggor fly,
Dem natten bredde vidt kring haf och land;
Dag bryter in, en löftesrik, en ny...

Dag bryter in. I det förgångnas spår
Skall följa klarhet för hvar mänskosjäl,
Som spanande mot högre rymder trår,
Som känner varmt för sina likars väl.

Dag bryter in. Stå upp till verksam id
I ljusets tjänst! Gif akt på tidens röst!
Här finnas hjärtan, som behöfva frid,
Här finnas hjärtan, som behöfva tröst.

Så bär ditt strå till stacken. Dela ut
Af dina håfvor, men ej blott i ord!
En ringa handling, född af godt beslut,
Mer väger än allt ordsvall på vår jord.

Godt frö i bördig jordmån säkert gror.
Den skörd, du väntar efter mödan din,
Skall kanske mogna bättre, än du tror.
Nu är det såningstid! Dag bryter in!

Marie Mems.

Litet om flickornas skolgång i Finland.

(Med anledning af »En bekymrad faders» framställning i Idun n:r 5.)

För ej länge sedan beklagade sig en fader i Iduns spalter öfver svårigheten att erhålla en vidsträcktare skolbildning för sina döttrar, då för flickor endast funnos privata läroverk. Äfven från andra håll har samma klagan försports. Det äger kanske därför litet intresse att höra, huru vi i vårt lilla land, där naturligtvis en dyrbar privatundervisning blir än mera betungande, redt ut saken.

I vår hufvudstad, Helsingfors, finnes så väl en svensk som en finsk af staten bekostad högre flickskola med fortbildningsklasser, afsedda hufvudsakligen för lärarinnor, äfvensom i de större städerna några mindre skolor. Dessa förbereda dock ej för universitetet, utan ha därför en privat fruntimmersskola äfvensom åtskilliga privata samskolor med universitetskurs uppstått i vår hufvudstad.

Genom detta allt är hufvudstaden och de förmögna i landsorten, hvilka kunna sända sina barn dit, väl tillgodosedda. Det stora flertalet har likväl ej råd att sända sina barn till en främmande ort. Särskildt gäller detta hvad döttrarna beträffar; ty huru god framgång än emancipationsträfvandena haft i vårt land, är dock ännu i dag som är den allmänna seden den att uppoffra mera på sönernas än döttrarnas uppfostran. Så långt har man likväl kommit, att den stora allmänheten inser vikten af skolkunskaper äfven för flickorna och skulle gärna skaffa dem sådana, om de kunde fås på närmare håll och för billigare pris. Att i våra småstäder med 2 à 3 tusen invånare underhålla tvänne läroverk, ett för gossar och ett för flickor, blefve alltför betungande för staten och privata skolor alltför dyrbara för kommunen.

Vid ett år 1887 hållet rektorsmöte i Helsingfors upptogs frågan om beredandet af tillträde för flickor till statens läroverk för gossar. Många voro för och många emot samundervisningen i allmänhet; men flertalet enades likväl om dess nödvändighet i småstäder. Dock ansågs ej samundervisningen böra ifrågakomma i större läroverk än 4-klassiga elementarskolor.

Som skäl för samundervisning i småstäderna framhölls: bristen på fruntimmersskolor och svårigheten för mindre bemedlade föräldrar att sända bort sina barn vid alltför unga år; omöjligheten att därför skaffa dem en skolbildning utöfver småskolans och folkskolans kurs. Vidare funnes i de flesta goss-skolor i landsorten utrymme nog äfven för de kvinnliga eleverna, hvarför det blefve ett rent slöseri med både lärarekrafter, skolmateriel och lokal att uppehålla två fåtaligt besökta skolor i stället för en samskola; frånsedt den större trefnaden för läraren att undervisa något större klasser, då intresset och täflingslusten mera sporras.

Staten skulle ej vidkännas några extra utgifter, då inga större förändringar vid skolorna vidtogos, utan blefve det snarare en besparing genom att ett mindre antal privata flickskolor behöfde understödjas. Samundervisningen ansågs lättare kunna tillämpas i små än i stora städer. Vid folkskolorna hade samundervisningen för de lägre åldersåren användts redan i 20 år, och en lång erfarenhet af dess oskadlighet äfven vid högre läroverk hade man i Handelsskolan i Åbo, hvilken redan sedan 1872 emottagit såväl manliga som kvinnliga elever.

Mötets åsikter efter slutad diskussion sammanfattades i följande tre moment: 1:o) att gemensam undervisning för gossar och flickor vid landets elementarläroverk kunde under vissa villkor och med vissa inskränkningar tillåtas, samt att härvid borde göras skillnad mellan högre och lägre läroverk; 2:o) att samundervisningen redan nu utan olägenhet kunde införas vid 2- och 4-klassiga elementarskolor, särskildt i de mindre landsortsstäderna, därest stadsbarnen själfva eller vederbörande målsmän anhållit därom; 3:o) att vid hvarje sådan samskola borde anställas en lärarinna, helst en lärarinna i gymnastik, för att tillhandagå rektor vid vården om de kvinnliga eleverna.

Redan före mötet hade i Mariehamns tvåklassiga elementarskola för kvinnliga elever beviljats tillträde, och på trenne andra småstäders ansökan beviljades äfven dem samma förmån, d. v. s. för Torneå 3-klassiga och Lovisa och Heinola 4-klassiga elementarskolor.

En afslutad och fullständig skolkurs erhålla flickorna visserligen ej härigenom, men det är dock något och gör åtminstone så mycket, att man kan hålla dem i hemmet till fjorton, femton års ålder. Ingen annan ändring i läroplanen är vidtagen, än att flickorna gymnastisera skildt från gossarne för en lärarinna, hvilken äfven undervisar ett par timmar i handarbete och biträder rektor vid flickornas vård. Observeras bör, att latinet ej är obligatoriskt i våra elementarskolor, utan är valet fritt emellan latin å ena sidan eller teckning och tyska å andra sidan.

Staten vidkännes ej någon extra utgift, då lä

rarinnans lön utanordnas sålunda, att flickorna betala dubbelt så mycket som gossarne, och hälften af denna skolafgift utgår till lön åt lärarinnan. Då gossarnes skolafgift endast är 40 mark (c:a 30 kr.) för år, blir flickornas skolgång ändå ej synnerligt betungande, ehuru här, som mången gång annorstädes, det kan förefalla besynnerligt, att flickornas kunskaper göras dyrköptare än gossarnes, men deras löner, då de i en framtid skola söka sig tjänster, reduceras till hälften mot männens.

På de orter ofvanomtalade anordningar för flickornas undervisning vidtagits är man nöjd därmed, hvilket bäst synes däraf, att jämförelsevis många flickor (äfven från den arbetande klassen) besöka läroverken. Inga olägenheter af detta samarbete emellan gossar och flickor ha ännu försports, utan synas snarare flickornas större flit och samvetsgrannhet sporra gossarne till ifrigare bemödanden, då de senare gärna vilja behandla flickorna med en viss öfverlägsenhet. I skolbänkarna sitta gossar och flickor om hvarandra, men på en del orter har dock den ordning införts, att gossar och flickor ej tillsammans lämna skolan, utan den ena gruppen väntar, medan den andra påtager ytterkläderna och går. Likaså skilja sig flickorna och gossarne i de högre klasserna självmant under fristunderna, men de lägre klasserna leka gärna tillsammans, naturligtvis under uppsikt, såsom brukligt är vid hvarje läroverk. Vid större fester, luciefester o. dyl., leka alla, både stora och små, tillsammans.

Men det ligger ej inom denna lilla uppsats' gebit att ingå i några slags detaljer angående samundervisningens sedliga och intellektuella betydelse, utan blott att lämna några små uppgifter, huru vi i Finland ställt det för våra flickor för att få bildningsintresset och kassan att gå i hop. Måhända skall man i någon af Sveriges småstäder finna saken förtjäna efterföljd.

Maria Nyström.

Under väntan.

Skiss af Elisabeth Kuylenstierna.

Ptro! ptro!

Det hade då madam Persson egentligen aldrig behöft uppmana Svarten till, ty han visste af gammal vana, hvar han nu hade tillåtelse att hvila ut sina trötta lemmar. Svarten var en klok häst med erfarenhet om många stadsresor i det mest omöjliga väglag, han hade också gått för plogen i både solsken och regn, och en gång — detta hade varit en högtidsstund i hans lif — nyryktad och nyskodd med flätad man och blankskuradt seldon spänts för den af rättaren lånade gula trillan och fått draga direkte till kyrkan med far och mor, Karin och de tre småttingarne. Och Karin hade haft svart klädning och näsduk i handen, en stor hatt med två röda rosor, som mest liknade tuppkammar, samt en fläta med en tofs så hårdt krusad som Svartens egen man. De hade dröjt länge i kyrkan, mycket längre än när madam Persson var uppe i de fina husen i Stockholm, och när de ändtligen kommo ut igen, gräto Karin och mor i kapp. Men helgdagsnäsdukarne höllo de troget fast i ena handen, lika obegagnade som på morgonen: dem fick man lof att akta, förstås!

När denna dag var förbi, skedde emellertid ingen vidare förändrig, Karin gjorde sina sysslor som vanligt och hjälpte syskonen ibland med katekesen och svenska historien, ty hon hade alltid varit ibland de bäste, både i skolan och sedan för prästen.

Sedan dess hade nu tre år förgått i jämn enformighet med undantag af att äppelträdet blommat om, att maskarne ätit upp kålen och att Svarten varit illa ansatt af spatt, men han fick lof att hålla ut ändå, han som husbondefolket. På vintern var det skralt med förtjänsten, och den lilla slädan gled så lätt öfver sjön med en eller par säckar rena kläder framtill och två flaskor mjölk baktill. Dessa voro väl insurrade i gamla mattstumpar, för att mjölken inte skulle frysa, och far sprang ofta hela vägen för att hålla sig varm. Men i staden gick det bättre, där fanns alltid något värmande, och när det bar af hemåt igen, hade far ofta intagit mjölkflaskornas plats och låg där sjungande eller småsvärjande, under det mor körde och grät.

Så blef det vårkänningar i naturen, sjön hvarken bar eller brast, tills den en vacker dag låg där i strålande solglans med simmande isstycken och på långa sträckor klarblått vatten.

Nu fick far brådtom ute i jorden, och mor och Karin foro till staden i den lilla skramlande skakvagnen.

Karin gladde sig alltid åt dessa resor och längtade efter dem som societetens unga damer efter en promenad i vagn omkring Djurgården.

Hennes ansikte riktigt sken upp under hatten med de urblekta röda rosorna, när Svartens slöskodda hofvar slogo i takt mot stenläggningen, och hjärtat klappade fortare, ju längre de kommo på de breda solljusa gatorna. Madam Persson steg nu af och lämnade tömmarne åt Karin, som helt likgiltigt lät dem ligga kvar i knät. På Svarten kunde hon tryggt lita; han var så spak, att han inte brydde sig om ångspårvagnen en gång.

Mor tog mjölkflaskan i ena handen och enrisknippan i den andra — den skulle vara en present till tack för alla koppar kaffe hon fått — och så försvann hon in i det stora huset.

Karin satt ensam kvar på sin upphöjda plats och betraktade med nyfiket intresse allt omkring sig.

Hon hade visserligen sett detsamma många gånger förr, men det blef ändå alltid nytt för henne, som dag efter dag förde ett tungt, enahanda arbetslif i en liten torpstuga. Det var så roligt att se in genom de höga fönstren, in i de granna rummen, där människorna sutto eller gingo i kläder så fina, att hon inte trodde de kungliga kunde ha dem vackrare, eller också att se på folket på gatan, där de vimlade om hvarandra i den mest omväxlande mångfald.

Karin hade också en ungdomsdröm, så underligt det kan tyckas, och själf skulle hon helt visst ej förstått, att den längtan hon kände hade ett så grannt namn; dessutom var den ej alls så intensiv som hos lyckligare lottade unga flicker. Den gjorde henne hvarken bleksiktig eller mager, hon sof godt och hade frisk aptit, men den plöjde den första fåran i den släta pannan och kom rösten att tyckas sträf, då den i själfva verket endast var grumlig af tårar.

Där hon nu satt, kommo dessa tankar för henne igen. Hon ville ut i världen, ifrån det trånga, fattiga hemmet, från brödbekymmer och smutsiga tvättkläder. Hon ville se något annat än den lilla fula träkyrkan och den gamla herrgården. I skolan hade hon läst om någonting, som kallades »nya världen», och sedan hade far någon gång tagit hem en gammal tidning från rättarns, och där hade hon läst om Amerika, hennes unga drömmars land.

Så kunde hon söndag efter söndag sitta på förstubron och läsa om och om igen dessa fattiga rader, tills hon kunde dem utantill, men ännu aldrig hade hon vågat tala därom med far och mor; de skulle skrattat ut henne, det visste hon.

En gång började hon dock till och med att spara ihop till förverkligandet af denna resa, men så frös potatisen bort, innan man hunnit taga upp den, ty det var så mycket ute från herrgården, att torparne måste göra dubbla dagsverken, om de ville stå väl med patron. Lyckligtvis fick han också in sin i källare och visthusbodar, innan frosten kom, men på torpet blef man tvungen att köpa från staden hela den långa vintern, och så ströko Karins slantar den gången. Men på våren började hon på nytt; det blef mycket lingon det året, och Karin plockade, till dess ryggen värkte af trötthet, men hvad gjorde det. Hon plockade och sjöng: »Till Österland vill jag fara», det var ju inte så noga, om det var öster eller väster.

Det blef höst och vinter på nytt. En dag, då far varit ute i skogen för att köra hem ved, stjälpte lasset och far kom under. Han skadades svårt och fördes till lasarettet, där han fick ligga flere veckor, sedan var han länge oförmögen till arbete, och åter anlitades Karins sparkassa; det var ju så naturligt, att man hjälptes åt.

Nu hade våren åter kommit, men Karin tänkte inte längre på att spara, det skulle nog gå likadant som de andra gångerna, tänkte hon med omedveten bitterhet.

Hennes ansikte fick detta slöa, genomtrötta uttryck, som man så ofta kan iakttaga hos denna klass. Somliga kalla det undergifvenhet, andra dumhet och åter igen andra vanan att försaka.

Hon såg på Svarten. Han stod där halfsofvande och raggig, typen för en illa född bondhäst, och utan att så mycket som ägna en blick åt en ståtlig vagnshäst, hvilken stod på andra sidan gatan och genom otåliga skrapningar oeh gnäggningar tillkännagaf sin lifslust. Otillräcklig föda och strängt arbete hade inte ännu gjort hans blod så där ljumt och tålamodsblandadt, han hade anspråk på lifvet, och det var rättvist.

»Du har lärt dig att vänta, du,» sade Karin halfhögt åt gamla Svarten. Hon tänkte knappast själf på, hvilken djup undermening det låg i dessa ord, utan såg fortfarande lika likgiltigt emot den port, från hvilken modern borde komma.

Och ändtligen kom hon.

»Jag har kanske dröjt litet länge,» sade hon ursäktande, »men kokerskan är alltid så språksam och vänlig, och så bjöd hon på kaffe, och det som var något till rart ändå. Jag stoppade en bit saffransbröd i fickan åt dig, här har du den.» Hon drog fram en stor, tjock skifva, som blifvit hård och böjd af ålder.

Men Karin var inte kinkig. Hon åt den med god smak, under det de körde vidare.

»Ja, om lördag ska vi hämta tvätt där igen,» fortsatte mor att prata. »Unga fröken lär ska resa utrikes, och därför är det litet brådtom, så att hon får allt med sig.»

»Skall hon resa till Amerika, månn tro,» undrade Karin med en känsla af afund.

»Amerika,» eftersade madam Persson.» Hvad skulle hon där att göra? Det är fäll' bara för fattiga stackare, vet jag.»

Karin sade ingenting, men hon tänkte, att man kunde vara för fattig till det också, och någonting likt beklämning grep henne, när de åter styrde kosan hemåt och Svarten makligt lunkade framåt på den ojämna landsvägen, där smutsen stänkte högt upp och lade sig som en guttaperkaring omkring hjulen.

Det gick inte fort, men det gick hela tiden. Svarten stannade inte en enda gång, ty det visste han, att han icke borde göra. Lunk, lunk, lunk gick det den långa landsvägen fram. Lunk, lunk, lunk skulle det gå — en ändlös, enformig arbetsdag framåt, ända tills den tröttkörda hästen fick hvila ut för alltid.

Var grannlaga mot de sjuka!

Det skrifves så mycket om människors plikter i allmänhet, men om våra plikter mot de stackars sjuka, därom skrifves rätt litet.

Jag vill i all enkelhet redogöra för ett par erfarenheter, jag haft i den vägen, och det vore en stor glädje, om några af Evas döttrar — ty det är egentligen till dem, dessa ord riktas — ville mottaga mina råd och omsätta dem i praktiken.

Hur ofta ser man inte, att en stackars sjuk människa får mottaga besök af vänner och bekanta, som under timslånga samtal alldeles trötta ut henne genom berättelser om sina egna eller andras sjukdomar. Sådant plågar den sjukes nerver och hans krafter, så att han känner en verklig lättnad, när besöket är förbi, i stället för att detsamma borde ha varit en vederkvickelse för honom. Sök därför att vid sjukbesök orda så litet om sjukdomar som möjligt, utan tala hellre om något behagligt och angenämt, som kan förströ och uppmuntra ett sjuk sinne. Framför allt icke för stor mångordighet, utan detta lagom, som är det gyllene i alla lifvets förhållanden!

Jag såg en gång, hur en stackars influensapatient blef alldeles förtviflad efter ett långt samtal med en fru, som i all välmening satt och slamrade hos henne i öfver en timmes tid. Frun berättade om influensan, och hur många sorgliga följder den hade med sig. Bland annat yttrade hon, att en man nyligen skjutit sig af svårmod efter influensan. När hon gått och den sjuka blifvit ensam igen, började hon grubbla öfver mannens öde, och följden blef den, att hon blef *rädd*, formligen rädd för sig själf och allt hon såg och hörde omkring sig. Till och med regnets plaskande gjorde henne alldeles förtviflad, och hade icke en god vän kommit i detsamma, kan ingen veta, hur angripen hon blifvit. Vännen lugnade henne genom att läsa Johannes' sköna, trösterika evangelium: *Edert hjärta vare icke oroligt.* Då stillades hennes upprörda sinne, och hon återfick sitt lugn. Så liten kan orsaken vara, och några tanklöst uttalade ord kunna göra mer skada än någon tror.

Bland andra sjuka jag sammanträffat med var också en ung student, som befann sig i sista stadiet af lungsot. Han vistades en sommar vid en af de jämtländska gårdar, där sommargäster mottagas. Till följd af sjukdomens framskridna stadium var han ytterst nervös och retlig, och de öfriga gästernas ständiga morgonhälsning och förfrågan om hans välbefinnande gjorde honom ofta förargad. Han kunde ej förlika sig med deras frågor, om han sofvit godt, eller hur hostan varit under natten. För att förekomma alla vidare frågor om sitt välbefinnande yttrade han en morgon vid frukostbordet, i det han vände sig till alla gästerna på en gång:

»I natt har jag sofvit som vanligt och hostat som vanligt.»

Det låg en viss trotsighet i detta yttrande, men det innebar tillika ett gif akt för hans omgifning att inte trötta en förut trött och klen människa med alltför många frågor. Att dagligen höra ett, kanske ofta tanklöst uttaladt: »Hur står det till i dag?» eller: »Har ni sofvit godt i natt?» kan nog leda till en sådan trotsig sinnesstämning, helst om de frågande dagligen uppgå till 25 à 30 personer.

Det är just *sättet* på hvilket frågan framställes, som allt beror uppå, ty ingen är så känslig som en sjuk människa, och därför böra alla frågor till en sjuk vara stämplade af den största grannlagenhet och finkänslighet. Då först göra de den sjuke godt, och han känner, att hans medmänniskor hysa *verkligt* deltagande för honom, och därigenom alstras också tacksamhet i hans hjärta.

Detta hade jag senare på dagen tillfälle att iakttaga hos samme unge man, som jag nyss nämnde. Han låg då och hvilade sig på en soffa, och ett fruntimmer passerade just genom rummet. Hon gick fram till fönstret och öppnade det samt yttrade vänligt till honom:

»Det är kvaft härinne, så jag tror, det gör er godt att få upp fönstret.»

Hur strålade icke hans ögon af tacksamhet, och hur hjärtligt klingade icke hans: »Tusen tack, fröken.» Det hade kommit en glädje öfver honom, ty han *kände*, att hon ville honom väl och hade omsorg och deltagande för honom. Således beror allt på detta grannlaga i ord och handling, som en sjuk så väl känner och begriper. Ja, det behöfs ofta ganska litet, en vänlig hälsning, en liten blomma, ett deltagande ord, så lämnas mer hjälp än mången tror. Och hvem är det, som kan vara så god, så beständigt deltagande, om inte kvinnan? Hon har, i detta som i många andra fall, en stor plikt att fullgöra.

O.

Nedsatt pris

på

Modetidningen ensam.

Som bekant har det lägre priset å *Iduns Mode- och Mönstertidning* hittills gällt uteslutande i samband med prenumeration å tidningen *Idun*. *Modetidingen ensam* har sålunda kostat 5 kr. för helt år och 3 kr. 75 öre för tre fjärdedels år. För att nu emellertid tillmötesgå en från mångfaldiga håll uttalad önskan, hafva vi nedsatt priset å *Modetidningen ensam* för årets tre sista kvartal till *endast två (2)* kronor. En hvar kan alltså erhålla *en rikhaltig och väl utstyrd mode- och mönstertidning från 1 april till årets slut för det billiga priset af blott två (2) kronor.* Att detta ringa belopp mångfaldiga gånger uppväges af den stora nytta, tidningen gör sina läsarinnor, veta de tusentals prenumeranter, som länge haft densamma till en pålitlig rådgifvare i hemmet.

Obs.! Hvarje nummer innehåller ett 60-tal illustrationer samt en stor och rikhaltig bilaga med tillklippningsmönster och handarbeten.

Prenumeration bör ske ofördröjligen å närmaste postanstalt, emedan upplagan är begränsad, och vid prenumeration bör å postanstalten hänvisas till Generalpoststyrelsens cirkulär n:r 20, där det nedsatta priset finnes intaget.

Stockholm i mars 1893.

Redaktionen.

Om sköldmör och valkyrjor.

Enligt fornkällorna

af

A. U. Bååth.

(Forts.)

Vi må vidare endast erinra oss de skaror af sköldmör, som den välbekanta berättelsen om det svenska Bråvallaslaget för fram. Äfven Saxo grammaticus omtalar åtskilliga sådana mör både i och utom drabbning. Ja, en svensk folkvisa besjunger till och med en Kerstin sköldmö, som med sina åtta tusen jungfrur befriar sin trolofvade ur fångenskap.

De nordiska källor, i hvilka dessa sköldmör omtalas, stå visserligen i historiskt värde åtskilligt efter de fornnordiska kunga- och ättsagorna, som hafva om dem föga eller intet att berätta; men ifrågavarande källor innehålla ändock — midt ibland allt det ohistoriska — fullt verkliga, fast halft förbleknade minnen från de allra äldsta tiderna.

Därför bära sköldmögestalterna icke heller några mystiska drag; de sägas icke stamma från någon gudomlighet, från Odin eller Valhall.

Det är mänskliga, fullblodiga furstedöttrar, som träda oss till mötes. Intet öfvernaturligt häftar vid dem. —

På goda grunder har den nyaste forskningen kommit till den slutsatsen, att sköldmörna i den nordiska folkföreställningen eller måhända rättare i diktarnes fantasi, så att säga, lyfts upp till gudarnes boning, till Valhall, det sedan länge färdigdiktade Odinspalatset, där de manliga i strid fallna kämparne, einhärjarne, redan ansågos njuta sin sköna kamplön — där i detta ideal af ett jordiskt konungahof med dess ständiga välfägnad, dess ständiga strider.

Här blef till sist alltså äfven kvinnan upptagen, den mannen i verkligheten likställda kvinnan, som stridt med vapen i hand vid hans sida.

Hon blef valkyrja liksom han var einhärje i stridsgudens sal.

De kampgudinnor, på hvilka tron sedan urminnes tider funnits hos de flesta ariska folken, ha således — på grund af aktningen för den verkliga sköldmön — utvecklats, ja, formats till de sköna valkyrjeskepnaderna.

Dessa äga därför ett jämförelsevis rätt ungt mytologiskt födelsedatum, säkrast satt i det nionde århundradet, vikingatågens blomstringstid.

Detta vetenskapliga faktum får sin bjärta belysning däraf, att myten om valkyrjorna ej visar sig utgöra ett fullt organiskt led i den nordiska mytologien, i det valkyrjorna icke fått sig någon särskild roll anvisad vid det väldiga världsdramas utveckling, som slutar med Ragnarök, där det just gäller kamp.

Stridsmörna saknas då vid de sista stora striderna mellan »goda och onda makter».

* * *

Vi skola nu se, huru valkyrjorna tecknas i de fornnordiska urkunderna.

Af den prosaiska Eddan får man veta, huru skalderna tänkte sig dem. Det finnes andra gudinnor, heter det, som skola göra tjänst i Valhall; de hafva att bära fram dryckerna och sköta om bordsbonaden och ölkringbjudandet. Dessa mör sänder Odin äfven ut till hvarje strid, som på jorden utkämpas; och de skola där råda för segern.

Valkyrjornas verksamhet bestod alltså dels i den nämnda tjänstgöringen inom det gullskinande Valhall och dels i deras ledning af striderna på jorden.

Det finnes två forndikter, som, hvar för sig, visa oss valkyrjorna i dessa deras olika sysselsättningar; och bägge äro de — författade i det tionde århundradet — de första, fullt utbildade vittnesbörden om den färdigskapade valkyrjemyten.

Den ena sången är endast i behåll som fragment. Det är det kväde, som Norges trollska drottning Gunhild lät dikta öfver sin i England fallne make Erik Blodyx.

Då Odin uppe i Valhall som bäst väntar kung Erik och hans vapenfällda följe, väcker han alla einhärjar och bjuder alla

... valkyrjor
att resa sig upp,
bänkarne alla
med bonader pryda,
bordkaren fäja
och bära in vin.

På samma sätt befaller Odin i en Eddasång tvänne af valkyrjorna räcka sig hornet, fylldt af vin, medan de andra Valhallsmörna förse de bänkade einhärjarne med öl.

Förebilden till denna valkyrjornas ställning i Valhall har man utan tvifvel att söka i den tjänst, som alla härtagna kvinnor i allmänhet måste göra vid de nordiska furstehofven.

I den andra sången från det tionde århundradet, i det berömda, präktiga *Håkonsmål*, se vi valkyrjorna ute på själfva slagfältet. Dikten är skrifven öfver den norske kungen Håkon den gode, sedan han år 961 stupat i striden emot sina brorsöner, konung Erik Blodyx söner, på ön Stord vid Norges västkust.

En dag, berättar dikten, lyster det Odin att upptaga bland sitt följe »en kung af Yngves ätt»; och han sänder därför ut två af sina valkyrjor, Gandul och Skagul, för att hämta en sådan konung till Valhall.

Vi se dem sväfva öfver slagfältet, där striden mellan kung Håkon och Erikssönernas härar som bäst rasar. De glädjas, när de se, hur

ur kungens hand
i kämpakläder
svärdet bet
som svängdt i vatten;

huru

svärden trå
med tunga fötter
djupt i sköldar,
i nordmannahjässor;

huru

konungar färga
med kämpars blod
blanka sköldborgar.

Och deras tankfulla anleten ljusna, när de höra, huru

pansar rassla,
sköldar rämna
och pilar susa
i kämpapannor.

Till sist slutar striden. Kung Håkon har fallit och ligger där på valplatsen, omgifven af fällda kungar och jarlar, som vänta att hämtas af Odins mör till Valhall. Det heter:

Där slumrade kungar
med blottade slagsvärd,
med skurna sköldar
och skjutna brynjor;
än var den här
ej glad, som hade
till gudars hem att gånga.

De båda valkyrjorna, som från sin plats öfver stridstumultet rådt för att Håkon fallit och hans fiender flytt, häjda nu sina hästar och hålla dem inne öfver den slumrande Håkon.

Stödd emot spjutskaft,
sade Gandul:
»Godt varder gudars följe,
när hem de hafva
Håkon med många
kämpar till bords bjudit.»

Håkon där hörde,
huru de talte,
de härliga mör å hästrygg.
Tankfulla de syntes,
de sutto i hjälmar
med skinande sköldar för sig.

Och konung Håkon riktar då till den ena mön den förebrående frågan:

»Skagul, hvi styrde du
striden så?
Värda vi voro
vård af gudar.»

Skagul gifver till svar — där hon sitter uppe på sin stilla springare — att full rättvisa skett kungen, enär han stupat *segrande*:

»Vi det vållade,
att du valplatsen behöll
och fienderna dina
flyktade hän!»

»Rida vi nu skola
— kvad den höga Skagul —
till gudars gröna hem
Odin att förkunna,
det en konung kommer
till den mäktiges möte.»

Valkyrjorna sväfva ned, lyfta den fallne kungen upp på hästmanken; och så susar det af upp mot Valhall, där Odin snart hör dem närma sig; hvarför han befaller skaldernas sidskäggige gud att stå upp, gå fursten i möte och hälsa honom välkommen.

Sedan skildras det glada och goda mottagande, som den af valkyrjorna framförde konungen röner i heden himmel. —

Liknande uppgifter om valkyrjorna finnas i det kväde, som en skald ifrån det tolfte århundradet lägger i den bekante vikingahöfdingen Ragnar Lodbroks mun, där denne sjunger nere i ormagropen den sista strofen af sin dödssång:

Gärna vill jag lifvet lykta;
diser bjuda mig ett hem:
mig att hämta upp till Valhalls
salar Odin sände dem.
Glad jag dricka skall bland gudar
öl, som räcks af högrest mö.
Lidna äro lifvets stunder;
leende jag vet att dö. —

Men de väna valkyrjorna tänktes ej blott som Odins tjänstemör eller sändebud; de hörde äfven till hans ständiga följe, liksom hans båda korpar.

Detta vet man af de strofer, som ännu finnas kvar af en dikt från slutet af 900-talet; hvilken tillkommit under synnerligen intressanta förhållanden och har till författare den fornisländske skalden Ulf Ugeson.

Omkring år 985 höll den praktälskande isländske höfdingen Olof Höskuldsson ett storartadt gästabud, hvarmed han invigde en nyuppförd manbyggnad å sin gård Hjardarholt.

En så ståtlig byggnad hade man ditintills icke sett på Island. Panelningarna, takbjälkarne och taket voro prydda med bilder, om hvilka det säges, att de voro så vackra, att man tyckte salen se mycket präktigare ut, när tak och väggar ej voro behängda med bonader. För att hugfästa tilldragelsen och roa värdfolket och gästerna, framsade den inbjudne skalden Ulf ett kväde, hvari han skildrade den nya salens utseende och särskildt beskref dess bildverk, som framställde åtskilliga mytologiska tilldragelser. Af de bevarade diktfragmenten framgår det, att bildverkets mästare bland annat framställt på en af väggarne det långa liktåg af sörjande gudar och gudinnor, som ledsagade den döde Balder till det skepp, hvarpå han skulle brännas. Och i detta tåg synes också Odin själf, kringfladdad af korpar och valkyrjor. Skalden säger:

där såg jag rida vise Odin ock,
följd af valkyrjor och svarta korpars flock.

(Forts. o. slut i nästa n:r.)

Befängda historier om Iduns Chicagotäfling

utkolporteras här och hvar genom landsortspressen och blifva nog tyvärr på många håll trodda, trots våra egna tillkännagifvanden. Senast har en fantasirik korrespondent låtit utsprida den osannfärdiga uppgiften, att Iduns prisdomare icke skulle hinna bli färdiga med sitt värf på sex månaders tid, och att således ej skulle kunna bli tal om någon Chicagoresa. Vi tillråda på det bestämdaste våra läsarinnor att ej fästa något afseende vid andra uppgifter rörande denna sak än dem, som vi själfva i Idun lämna, och upprepa till yttermera visso, hvad vi förut betonat:

att prisnämndens granskningsarbete oafbrutet och med största möjliga skyndsamhet fortgår; samt att vi ha bästa hopp att inom någon af de närmaste veckorna kunna offentliggöra resultatet.

Den 30 mars 1893.

Red. af Idun.

»Det är hälsosamt.»

Under denna titel har helt nyligen utgifvits ett litet tyskt arbete af Alfons vom Rhein, som innehåller en sammanställning af viktiga lefnadsregler, hvilka synas vara väl betänkta och affattade samt värda att behjärtas. Författaren har grupperat sina lärdomar i fem afdelningar: **Näringen — Klädedräkten — Bostaden — Vanorna — Arbetet — Kroppens vård.** Vi skola gifva våra läsarinnor in af denna praktiska lelnadsvishet i dosis af ett kapitel åt gången och begynna då i dag med

Näringen.

Det är hälsosamt att förtära så blandad föda som möjligt, d. v. s. hvarken uteslutande vegetabilisk eller uteslutande köttmat. Bäst är blandningen, om näringsmedel ur växtriket få vara öfvervägande i vår dagliga diet.

Det är hälsosamt att ordentligt tugga födan. Magens arbete blir därigenom väsentligt underlättadt, då den föda, som blir grundligt söndertuggad, ordentligt kan genomfuktas af den för smältningen viktiga saliven.

Det är hälsosamt att icke dricka under måltiden eller åtminstone blott helt litet. Man bör hellre dricka före eller ett par timmar efter. Genom mycket drickande under måltiden blir magsaften starkt utspädd och matsmältningen försvåras.

Det är hälsosamt att hålla måtta i mat och dryck.

Det är hälsosamt att upphöra med ätandet, medan det ännu smakar som bäst. Magen har då, enligt hvad erfarenheten lär, fått lagom och kan bekvämt tillgodogöra sig den inmundigade kvantiteten.

Det är hälsosamt att efter måltiden hvila en half eller — om man så hafva kan — en hel timme. Den öfriga kroppen behöfver ro, om magen ordentligt skall kunna utföra sitt smältningsarbete. Eller med andra ord: det blod, som under matsmältningsakten rikligare tillföres magen och tarmarne, måste nödvändigt tagas från öfriga delar af kroppen. Anstränger sig då människan kroppsligen eller andligen, d. v. s. förbrukar hon sitt blod för sin hjärnas eller sina musklers arbete, så kan själfklart icke matsmältningsprocessen ostördt försiggå.

Det är hälsosamt att efter måltiden äta frukt. Den höjer betydligt matsmältningen. Redan de gamla romarne afslutade sina måltider med ett äpple.

Det är hälsosamt att mellan hvarje måltid göra ett uppehåll på 3—4 timmar. Magen vill ock hafva sin hvila.

Det är hälsosamt att inta sin aftonmåltid i tid, helst 2—3 timmar, innan man går till sängs. Sent aftonmål skadar nattron.

Det är hälsosamt att undvika starkt kryddade och allt för sura rätter. Om de ock att börja med tyckas befordra matsmältningen, så reta de mycket magslemhinnan och verka i längden skadligt.

Det ärh älsosamt att tillsätta starkt alkoholhaltiga drycker med vatten före inmundigandet, på det att blodet icke allt för våldsamt må drifvas fram genom ådrorna. De gamle drucko alltid en blandning af $\frac{2}{3}$ vatten och $\frac{1}{3}$ vin.

Det är hälsosamt att efter hvarje måltid skölja munnen med vatten och rengöra tänderna. Åtminstone morgon och afton bör detta ske, ty just

munhålan är en härd för alla de små sjukdomsbringare, bakterierna, som så ofta göra människorna ofärd. Synnerligast de kvarsittande matresterna bilda det gynnsammaste näringsfält för dessa varelser.

Det är hälsosamt att, då man är upphettad, icke dricka eller åtminstone helt långsamt och litet åt gången.

Det är hälsosamt att om aftnarne undvika svårsmälta rätter, om man åstundar en vederkvickande sömn.

Det är hälsosamt att hvarken förtära för varma eller för kalla rätter och drycker. Bäst är en temperatur af 37° Celsius.

Det är hälsosamt att så vidt möjligt undvika sötsaker. De sönderdelas lätt, bilda syror och förderfva mage och tänder.

Det är hälsosamt att förtära mjölk endast i kokt skick, hur mycket än den nysilade ännu i våra dagar lofordas. Genom rå mjölk föres mången sjukdom in i människokroppen. Först genom kokningen oskadliggöras de små sjukdomsfröna för människan.

Det är hälsosamt att under ätandet och drickandet hvila från hvarje arbete. Det är att grundligt åsidosätta hälsans kraf, om man läser och äter samtidigt, som man så ofta kan få se. Allt på sin rätta tid. Äfven ätandet bör ske med omsorg. Det är icke det minst viktiga af hvad vi företaga oss.

Det är hälsosamt att omväxla med rätterna och inte alltid duka detsamma på bordet. För det första smakar det då mycket bättre, och för det andra gör magen då bättre sin plikt.

Det är hälsosamt att om morgonen vid uppstigandet dricka ett glas friskt vatten. Detta förmår hos många människor reglera tarmarnes verksamhet. Ett glas vatten vid isänggående har ofta samma verkan.

Det är hälsosamt att dricka frisk kärnmjölk, så ofta man hafva kan. Den är icke blott mycket närande och lättsmält, utan ock för många ett angenämt laxativ.

Det är hälsosamt att skölja all frukt före förtärandet, då densamma ej blott ofta är förorenad af damm, utan ock gått genom fleres händer.

Det är hälsosamt att blott äta icke nygräddadt bröd. Sådant är mycket lättsmältare än det färska, som ofta gör magen stort omak.

Det är hälsosamt att endast förtära svin- och nötkött kokt. Något annat tillförlitligt skydd än kokningen finnes ej mot trikiner, blås- och benikemask. Att förtära rått kött är föga rådligt; det kan gömma månget sjukdomsfrö som till exempel tuberkulosens.

Det är hälsosamt att alltid tvätta sina händer, förr än man handskas med någon mat. I synnerhet vid farsoter kan detta ej nog eftertryckligt påyrkas. Genom handen öfverföres i otaliga fall smittämnet på brödet och följer detta i magen.

Det är hälsosamt att om morgonen på fastande mage äta frisk frukt. Den som vänjer sig därvid, skall godt kunna undvara rhabarber, aloe och andra laxativ.

Ur notisboken.

Ett vackert föredöme. I Hyltinge afled nyligen 74-åriga jungfrun Charlotta Larsdotter vid Torp, som med det lilla hon förvärfvat rikligt omhuldade folkundervisningen i sin bygd. Förutom gåfvor af skolmateriel skänkte hon strax före sin död till den mindre folkskolan å Hyltinge 125 kr. till inköp af en kammarorgel. Äfvenså lät hon, innan folkskoleväsendet blef så väl ordnadt som nu, på egen bekostnad anställa en riktig lärarinna vid samma skola.

*

En seger. Den af oss förut omtalade fröken Hude försvarade förliden fredag i Köpenhamn med lysande framgång sin afhandling om »Dannehofvet och dess plats i Danmarks statsförfattning». De närvarande vetenskapsmännen komplimenterade fröken Hude för hennes synnerligt utmärkta studier, hvilka kunde uppställas som mönster för samtliga studerande, manliga som kvinnliga.

Och beträffande kvinnans deltagande i universitetsstudierna yttrade prof. Steenstrup: »Enligt min personliga uppfattning är det en välsignelse, att det finnes kvinnor, som vilja uträtta sådant arbete, och att ingen lag hindrar dem däri.»

*

Kvinnorörelsen i England. *Women's Emancipation Union* i London sammanträdde under förra veckan tre gånger uti West-minster Town-hall för att höra föredrag om samt diskuteraa »kvinnornas sociala och ekonomiska ställning» i England.

Miss Amy Hurlston höll ett synnerligen intressant föredrag om »kvinnans deltagande i fabriksarbetet». Hon sökte påvisa, att de kvinnliga lönarbetarnas allt för stora eftergifvenhet, deras allt för ringa anspråk på lifvet och deras brist på solidaritetskänsla gentemot sina konkurrenter uti arbetsmarknaden äro fakta, hvilka kraftigt bidraga att göra kvinnoarbetet ytterst illa betaldt. Fabriksarbeterskorna, hvilka faktiskt utföra samma arbete som män, erhålla ofta blott hälften så stor lön.

Under den lifliga diskussionen, som följde, framhölls nödvändigheten af, att bildade kvinnor agitera bland sina i andligt och materielt afseende mindre lyckligt lottade systrar för att bland dem väcka den självkänsla, utan hvilken kvinnornas uppträdande på arbetsmarknaden allt för lätt kan ge anledning till uppkomsten af nya sociala missförhållanden af allvarsam natur.

*

»En Cendrillon sökes.» En tidning i New York, Recorder, tillställde nyligen en egendomlig täflan. Det gällde att finna ett fruntimmer med så små fötter, att hon kunde begagna en sko endast 19,5 centimeter lång. Skon jämte namnet på den lyckliga Cendrillon skola sedan figurera på Chicagoutställningen.

Idén har funnit efterföljare. Le Petit Journal i Paris har tillställt en liknande täflan, och pågår för närvarande en ädel strid, där koketteri och patriotism förekomma i behaglig blandning, mellan Frankrikes och Nordamerikas döttrar. Ännu har dock lika litet någon fransyska som någon amerikanska kunnat tränga in sin fot i den 19,5 centimeters skon.

I anledning af den intressanta täflingen har Le Temps låtit interviewa en »sakkunnig», ett fruntimmer, som i 18 år varit anställd i stora skoaffärer i Paris och som dagligen profvat skodon på i medeltal ett par hundra kvinnofötter.

Hennes oförgripliga mening är, att man icke skall lyckas finna någon kvinna vare sig i Paris eller i Amerika, som kan ha den omtalade skon. Små och vackra kvinnofötter vore, förklarade hon, icke så ovanliga, men det vanliga numret på skodon passande för dem vore 34, mera sällan 33 och ytterst sällan 32. En sko af 19,5 centimeters längd motsvarade n:r 29 och passade åt ett sju års barn. När skon vore 19,5 centimeter, skulle foten, till hvilken den kunde passa, endast vara 17 centimeter.

Af damskodon såldes mest n:r 37 och 38, hvilka passade för fötter af 25 à 25,5 centimeters längd.

*

En kvinnlig politiker. Häromdagen afled i London fru *Venturi*, en bland den italienske patrioten Mazzinis bästa vänner och förtrogna under hans landsflykt i England. Hon var dotter till W. H. Ashurst, den italienska frihetsrörelsens välbekante engelske förkämpe, hvars hus var Mazzinis hem under större delen af den tid denne vistades i London.

Fru Venturi, som blef gift med en italienare, har skrifvit en roman och flere små historier, men hennes förnämsta verk är en biografi öfver Mazzini, som utkommit i många upplagor.

På sista tiden gjorde hon sig särskildt bemärkt för sitt energiska deltagande i den engelska rörelsen för kvinnlig rösträtt och för kvinnans politiska likställighet med mannen.

I »hushållspenningfrågan» *ingå fortfarande talrika insändare, af hvilka vi skola fortsätta att meddela ett urval i nästa nummer.*

Teater och musik.

»Helgon eller vansinnig?», Echegarays berömda drama, uppföres å k. operans scen torsdagen innevarande vecka. Det är den framstående skådespelaren hr *Emil Hillberg*, som föranstaltat denna representation.

Till förmån för Frimurarebarnhuset gifves långfredagen som vanligt Haydns odödliga oratorium »Skapelsen». Solopartien utföras af fröknarna Karlsohn och Hulting samt hrr Lundqvist, Sellergren och Lemon.

Matiné gifver, som förut nämnts, söndagen den 2 april (Påskdagen) operasångaren Axel Rundberg i Berns salong. Denna matiné lofvar att blifva synnerligen intressant, icke endast för de många och framstående artister som medverka, utan äfven för dess utmärkta program. Detsamma innehåller nämligen 14 nummer, af hvilka icke mindre än 10 st. äro nya för vår publik. Så t. ex. sjunger fru Sterky en ny sång af A. Backer-Gröndahl samt på begäran »Min skat» af Kjerulf, hr Lundqvist en aria ur op. »Jolanta» af Tschaikowsky, hr Sellergren en aria ur samma opera, fröken Holmstrand en aria ur op. »Werther», hr Vallenius en finsk folkvisa och en kosackvisa, fröken Hallgren en aria ur op. »Pajaszon» m. m. Matinégifvaren sjunger tillsammans med fröken Hulting en duett ur op. »L'amico Fritz» samt tillsammans med hrr Lundmark och Sellergren en trio af G. Wennerberg.

Biljetter säljas i Abr. Lundqvist kongl. musikhandel, Malmtorgsgatan n:r 8 och Carl Johnns musikhandel, Slussplan n:r 63.

En matiné af betydande intresse kommer att gifvas den 9 april, i det sångsällskapet O. D. från Upsala, under ledning af director musices Ivar Hedenblad samt under medverkan af hofkapellet, då gifver matiné uti musikaliska akademiens sal. Biljetter säljas i Gehrman & komp:s musikhandel.

En lärarinnas roman.

En svensk kulturbild,

tecknad på verklighetens grund för Idun

af

Algot Sandberg.

(Forts.)

Ehuru de i mötet deltagande lärarinnornas antal var mycket stort, yttrade sig ingen, ehuru ordföranden vädjade till dem mer än en gång. Karin Löf var en gång på väg att resa sig, men Kerstin fick henne att sätta sig. Hon kände på sig, att kamraten bestämdt skulle ha sagt någonting dumt, och det ville hon icke tillåta. Det var, tyckte hon, som om skammen därför skulle ha drabbat henne själf.

En episod under mötet, som icke gjorde ett oblandadt godt intryck på Kerstin, var ett meningsutbyte om kroppsagan i skolan. Saken var den, att en lärare i en af stiftets församlingar af domstol ålagts böter, för det han under aga med en kvastkäpp misshandlat en gosse, så att denne blifvit sjuk. Däraf tog man sig anledning att ganska skarpt utfara mot vår svenska strafflag, som var sådan, att läraren ovillkorligen måste komma i kollision med densamma, om han vore nödsakad att aga. Mer än ett hätskt ord föll, som Kerstin fann vara ovärdigt. För henne var saken klar: hon var ingen vän af kroppslig aga, men måste sådan utdelas, borde det ske med lugn och kärlek. Endast i det fallet blefve agan uppfostrande. Hon sade också detta till Karin Löf, som till svar helt kategoriskt förklarade att »ungarna nog min själ kunde behöfva däng ibland.»

Det kändes därför riktigt lugnt och fridfullt, när den vördnadsvärde åldringen Ander uppsteg i katedern och med sin darrande stämma höll ett föredrag, som han kallade »ett stycke skollif eller en skollärares ljusa och mörka tidskiften». »Jag vill på förhand anmärka,» sade gubben, »att lärare och lärarinna för tidsbesparingens skulle sammanfattas under ett namn — lärare.

»Rustad med nödiga förberedelser, med gåfvor och krafter, med kunskaper och färdigheter, ingår den nye läraren i sitt kall vanligen under ynglingaåren, då världen ligger för hans fötter och synes honom lik en lustvandringspark och framtiden hägrar för honom i morgonsolens ljus. Fullt besluten att offra lif och krafter åt sitt viktiga

Prisnedsättning å Spis-&Knäckebröd
Begär priskurant!

C. W. SCHUMACHER
Kongl. hofleverantör
17 Norrlandsgatan, Stockholm, 17

Cakes & Biscuits
fås hos de flesta
Specerihandlare.

kall, ser han sedan de sköna frukterna af sitt arbete glänsa i fjärran. Viljestark, karaktärstark och kanske äfven trosstark, brinner den unge läraren af genomträngande ifver att vara nyttig, att nedlägga kunskaper och sedlighetsfrön i oförderfvade barnasjälar. Höga, ädla inspiration! Du är värd erkännande, du förtjänar beröm. Nyss har den unge läraren tillträdt sin tjänst; föräldrar och barn fästa stora och berättigade förhoppningar vid honom. Hans föresats är att verkliggöra dessa. Från när och fjärran hör han lof och beröm. Det klingar ljuft för hans öra, han dricker i fulla drag själfförnöjelsens dvaladryck; han känner sig lycklig och tror sig vara det. Det är gladt och ljust, det är solvarm sommarmorgon i den unge lärarens bröst. Ack, att detta sommarvarma solsken ville räcka arbetsdagen till ända! Men en vän i fjärran, som älskar den unge läraren, ser, att han är omgifven af själfförnöjelsens töcken, beslutar att rädda honom och vänder vinden. Ty småningom drages denna värmande sol, som så klart belyste arbetsdagens morgon, tillbaka inom de olika småningom uppstigande molnbäddarne. Morgonens friska svalka öfvergår till middagens kvalm, känslan af kraftförminskning inställer sig. Hvad står på? tänker den unge, kraftfulle, viljestarke skolläraren. Var jag icke lyckosam, var jag icke stilla, hade jag icke godan ro, och hvadan kommer sådan oro? Hvad är syftet med detta? Jo, en vän i fjärran, ofta nämnd och påropad, fast ännu okänd, som såg hans gärningar, hans viljekraft och kamp för det godas seger, ville för denna segers vinnande gifva honom de rätta vapnen, det själfförsakande, stilla bidande, det själfuppofrande sinnet, och den hand, med hvilken dessa vapen skulle mottagas, var just hans lefnadskall. Han ville, denne vän, komma honom att misstänka och misstro sin egen kraft, ville ännu en gång sätta läraren på lärjungebänken och gifva honom en ny kurs i sin egen skola, där han själf leder de kateketiska lektionerna i frågor och svar, ömsom af lärare och lärjunge. — Och den är lång och svår, kursen i detta seminarium. Men har du gått igenom den rätt, skall du finna att din lärare och vän har i stället för detta mod, som visserligen förr sprängde igenom många motstånd, men därvid själf fick dödsstöten, gifvit dig ett annat mod: tålamod, mod att tåla. I stället för olust och tvång vid ditt kall, är detta nu din lefnadslust. Vid jämförelse med din broders och systers gåfvor och krafter känner du dig kanske ringa, men förbittras icke häröfver, knorrar icke öfver dina små gåfvor, utan använder dem i din Herres tjänst med lust och glädje. Och en gång när din arbetstid är fullbordad och betygen skola utdelas, då får du, som i dina egna ögon varit en onyttig tjänare, en långt ifrån så lydig och hörsam lärjunge, som du velat vara, då får du ett betyg af följande innehåll: »Du gode och trogne tjänare! Öfver en ringa ting hafver du varit trogen, jag vill sätta dig öfver mycket; gack in i din Herres glädje!»

Kerstin berördes mycket lifligt af den gamle skollärarens tal och månget ord därur, som hon gömde i sitt hjärta, blef henne till tröst och hugsvalelse under kommande mörka dagar.

Stiftsmötet varade i två dagar, och Kerstin fick af förhandlingarna öfver hufvud taget det intrycket, att Sveriges skollärarekår inom sig hyser mycken intelligens, mycken erfarenhet och mycken kärlek till det svåra uppfostringskallet.

ÅTTONDE KAPITLET.

Det hade under mötet blifvit öfverenskommet, att Kerstin några dagar skulle resa med till Karin Löfs hem. Hon behöfde såväl komma ifrån den kvalmiga staden ett litet ryck.

Till Roskulla fanns ingen järnväg eller ångbåtslägenhet, utan de båda lärarinnorna måste begagna skjuts den fyra mil långa vägen. Genom grönskande sädesfält och lummiga skogslundar slingrade sig den breda landsvägen. Bygden var tätt befolkad; öfverallt syntes bondgårdar och stugor och Kerstin njöt af de omväxlande taflor denna utflykt bjöd på.

Vid en liten skogstjärn låg Karin Löfs bostad, och därtill en präktig sådan. Hvilken skillnad mot det dystra Grästorp! tänkte Kerstin, då hon såg de två, visserligen små, men så hemtrefliga rummen innanför skolsalen, hvilka voro upplåtna åt lärarinnan. (Forts.)

På det cirkulär från Th. Lunds kappfabrik, som åtföljer veckans nummer af Idun till tidningens prenumeranter i hufvudstaden, vilja vi fästa dessas synnerliga uppmärksamhet.

Kvartalsprenumeranter
å
Idun och Iduns Mode- och Mönstertidning

uppmanas att ofördröjligen förnya prenumerationen, enär upplagans storlek i god tid måste bestämmas och senkommande löpa risken att bli utan ett eller annat af kvartalets första nummer.

Prenumerationspriset ställer sig som kändt på följande vis:

	tre kv.:	halft år:	ett kv.:
Idun med illustr. roman-bibliotek	3: 75	2: 50	1: 50
d:o d:o med Modetidn. *utan* kol. planscher	5: 65	3: 75	2: 15
d:o d:o d:o *jämte* kolor. planscher	6: 75	4: 50	2: 50
Modetidn. ensam	2: —	1: 50	1: -

Innehållsförteckning.

Helga och Valborg Tofte, »de sönderjydske piger»; af *Christol.* (Med porträtt.) — »Varden såsom barn!» af *K. A. Hagström.* — Dag bryter in . . . Poem af *Marie Mems.* — Litet om flickornas skolgång i Finland; af *Maria Nyström.* — Under väntan; skiss af *Elisabeth Kuylenstierna.* — Var grannlaga mot de sjuka! Af *O.* — Nedsatt pris på Modetidningen ensam. — Om sköldmör och valkyrjor; enligt fornkällorna af *A. U. Bååth.* (Forts.) — Befängda historier om Iduns Chicagotäfling. — »Det är hälsosamt». — Ur notisboken. — Teater och musik. — En lärarinnas roman; en svensk kulturbild, tecknad på verklighetens grund för Idun af *Algot Sandberg.* (Forts.) — Tidsfördrif.

Prima Tvätt-Tvål, den bästa i handeln förekommande tvålsort och därjämte det mest praktiska och ekonomiska reningsmedel för tvättning af kläder. Försäljes hos de festa specerihandl. såväl i stänger som utstämplad i stycken om 400,200 o. 100 gram, *försedda med vår firmas namn.* Efterse att tvålen är stämplad med **Hylin & C:is** ty endast då garanteras för, att den är utgången från vår fabrik. **Hylin & C:is Fabriks-Aktiebolag** 31 Östgötagatan 31, Stockholm.

Tidsfördrif.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Logogryf.

I allmänhet
kan sägas det,
att en och hvar mitt hela
för sinnen fem
i alla hem
en hufvudroll vill spela,
och att det när
hvar ens begär
att synas och att lysa.

Bland tusental
kan göras val
för att få en mitt hela.
Vi fått det nu
och jag och du
Det härmed sönderdela.

Ett verktyg hvasst.
Ett vackert kast.
Till vetenskapens rike
en liten dörr.
Ett skyddsvärn förr.
Hvem tror sig utan like.
Tre mineral.
Ett udda tal.
Två Neptuns glada gossar.
Ett blomställ nätt.
Ett tyg helt lätt.
Det hvarpå malen frossar.
En kråkas sång.
Ett näringsfång.
Och något publicistiskt.
Två åkedon.
Hvad hvar person
ju har »karaktäristiskt».
Af majs produkt.
Af åkerns frukt
en återstod för djuren.
En »minnessak».
Nämn tre, som tak
dig bjuda i naturen.
Får-aktigt ting.
Den hvaromkring
vår gamla jord sig vänder.
Sak — stjärnskott lik.
Frisk gymnastik,
väl känd i alla länder.
En hjälte, som
i striden kom,
förut ej öfvervunnen.
Hur nämnes den,
som just ej än
i »verken» långt är hunnen.
Af hundars släkt
ett lågt subjekt.
Och så en ljusets boning.
Hvad känns vid drag?
I festligt lag
Hvad hålls med stark betoning.
Ett syskonpar,
— historien har,
dess bilder väl förvarat. —
För blomsteräng
tyrann så sträng.
Hvad den kan bli, som sparat.
Jag tänker nu,
att gåtan du
»lång som en slaga» funnit.
Och att du glad
dess sista rad
nu ändtligen har hunnit.

F. M. C.

Charad.

Mitt första — ett ord, som oss alltid vill gäcka,
som bjuder oss villkor, rätt stränga ibland;
det står oss i vägen, vårt hopp vill det släcka;
dess villkor för oss är ej sällan ett band.

Bäst lyckan vi njuta och sälla oss tycka,
där glada vi lefva i lekande hopp,
mitt andra kan nå oss, med järnhand oss trycka
och bryta oss plötsligt till själ och till kropp.

I slafvisk *mitt hela* är bunden så mången,
hvars sträfvan blott gäller den gyllene skatt.
I egen mitt hela ej kärlekslös fången,
din nästas tillika du dele helt gladt!

P. L.

Kryptogram.

ALM

LEC LEN

JIM MOH

HORD

De kring teckningen stående bokstäfverna utgöra en sats, på hvilken teckningen syftar.

Fyrkantig nöt.

Tag 5 a, 4 d, 2 e, 2 k, 2 n, 2 o, 4 r, 2 t och 2 v samt bilda däraf en fyrkantig nöt, i hvilken bokstäfverna, läsa radvis från venster till höger eller uppifrån nedåt, bilda samma ord. Orden äro: en musikterm, ett kvinnonamn, en participalform, ett räkneord i bestämd form, en kroppsdel i pluralform.

Ille.

Räknegåta.

98	98	98	98	98	98	98
98	61	61	61	61	61	98
98	61	51	51	51	61	98
98	61	51	51	51	61	98
98	61	51	51	51	61	98
98	61	61	61	61	61	98
98	98	98	98	98	98	98

Af de 49 talen i denna kvadrat skola 24 strykas, så att summan af de återstående 25 talen utgör 1892. Hvardera af de tre talen 98, 61 och 51 skall strykas minst en gång och minst en gång stå kvar. Hur många gånger skall hvardera af talen 98, 61 och 51 strykas?

Louise.

Lösningar.

Aritmogryfen: 1) Falun. 2) Äldre. 3) Nilen. 4) Ratan. 5) Iller. 6) Kasan. 7) Sudan. 8) Tusen. 9) Ärder. 10) Lutan. — Fänrik Stål.

Matematiska gåtan: på 24 olika sätt.

Ramgåtan:

A	N	N	A
S			L
K			L
A	M	M	A

Kombinationskvadraten:

SE	GEL
OR	NAT

Förvandlingsgåtan: 1) Helgefundra. 2) Eolsharpa. 3) Lejongap. 4) Isbrytare. 5) Osnabryck. 6) Trelleborg. 7) Reallärovork. 8) Oresonlig. 9) Patagonien. — Heliotrop.

Palindromerna: I. Såg — gås. II. Stol — lots.

VÅRKAPPOR. Nu inkommet fullständigt sorteradt lager i allra modernaste façons och till *billigaste* pris i Stockholm hos **A. Lamberg,** *44 Vesterlånggatan 44.*